

פירונית 700

איים, אלא עניינים פוליטיים מובהקים, הנכפים על הצבא מטעם ממשלה פוליטית, בעיקבות קנוניות קואליציוניות פוליטיות.

קנוניות אשר משה דיין אינו מקבל אותן מאונם, בעל כורחו, תוך הסתייגות גלויה או מוצנעת, אלא שהוא מפעיל אותן מרצון ובהסכמה גלויה.

★ ★ ★

שום דבר אינו מפגין הסכמה נלהבת זו יותר מאשר השערורייה המתמשכת של בחורי הישיבה ה' משורררים.

משה דיין לא יצר שערורייה זו. הוא ירש אותה ממני היגו ומרד, דויד בן גוריון.

אך עשרות פעמים גילה את דעתו על פרי שזה זר, בצורה שאינה משאירה כל ספק לגבי הסכמתו הגמורה עם שיתרו הבחורים.

יהינא הדבר ברור: איני מתנגד לשחרור כל אדם המסרב מטעמים כנים של מצפון דתי או רעיוני, לשאת נשק. להיפך, אני מוכן להיאבק על זכות זו, אף שאני עצמי שולל פאציפיזם מסוג זה.

אולם עקרון זה כלל אינו נוגע בבחורי הישיבה. בחורים חסונים אלה אינם מתנגדים לצבא ולנשק. אין הם מתנגדים למלחמה, ואף לא למסעי כיבוש.

להיפך, רובם הגדול נמצא בשורה הראשונה של הפיגועים הארץ-ישראליים השלמה, והם רדי אים חטא בליכופר בעצם המחשבה שמותר להחזיר אף שעל אחד של ארץ-ישראל תמונת רת שלום.

רבים מהם מחייבים בהחלט מלחמה נוספת למען הקמת מלכות ישראל, מן היאור עד הפרת, ויהיה מחיר הים כפי שיהיה.

הם רק רוצים לשחרר את עצמם מקיום המצווה הזאת.

הם סבורים שהם עצמם יקרים מדי מכדי לרבוץ בבזיון ולחולל בקוצים, כמו רבבות בני-גילם החילוניים והדתיים. בזכות עיסוקם בתורה, הם תובעים לעצמם מעמד של בחירי-עם, שומרי-גחלת שאין להם סכך את חייהם היקרים.

לעיתים אני תמה על סבלנותם העילאית של אבות ואמהות, אשר שרות בנייהם בקו האש מתארך בגלל השתטותם של אלפי בחורים בריאים אלה.

אך איני תמה על משה דיין, המקבל על עצמו את האחריות להפלייה פשוטה זו בין דם לדם, בין חיים לחיים, בין הורים להורים.

★ ★ ★

כי משה דיין לא עשה מעולם אף מעשה אחד, ותהיה צידקתו רבה כלל שהיה, שהיה עלול ליצור סיכסוך כלשהו בינו ובין המפלגות הדתיות. מבחינה זו לא סטה ימינה או שמאלה בימי השתייכותו לצמרת הבן-גוריונית, בימי הליכתו במידבר האופוזיציוני של רפ"י, בימי עלייתו המחודשת מאז מאי 1967. משה דיין רוצה להגיע לשלטון העליון. הוא יודע שאין לו כימעת תקווה להגיע ליעד זה ללא תמיכתם של עסקני כל המפלגות הדתיות, כולל אגודת ישראל. והוא משלם את המחיר.

בכל מועדון של צה"ל בליל-שבת. בכל ליסכת-גיוס המשחררת בחורי-ישיבה ובנות דתיות מכל שרות למי זינה. בכל מטבח צבאי המונע מחיילים עייפים אוכל הם וטעים בשבת.

★ ★ ★

זהו חשבון מפוכת. בוודאי. חשבון של פוליטיקאי ממוצא, שהתחיל לאחורנה לתבל בדבריו פסוקים מהתנ"ך ומרבה באיזכור שמו של אלוהים. חשבון שקשה ליישב אותו עם התרומות של האיש החזק, המנחג שאינו נכנע לאיש, האומר לכל אחד בדיוק מה שהוא חושב, והי עושה בדיוק מה שהוא רוצה.

★ ★ ★

אולם אין זה ענייני פוליטי של משה דיין. ויש להב-היר לו זאת.

מי במדינה זו אינו נואם על החוב העצום שאנו חבים לחיילי צה"ל, וכי? היכן הפוליטיקאי שאינו מתבל את נאומיו בהכרזה שלחיילי צה"ל מגיע הכל, וכי, ושלעולם לא נשכח את הקורבנות היקרים, וכי, וכי, וכי. מסתבר שהחוב שמישהו חב לעסקנים הדתיים גדול יותר.

רים לרב הצבאי הראשי, שהפעיל את מלוא סמכותו כדי להביא טוראי כזה על עונשו.

קיוויתי כי שריהביטחון, האיש האחראי לי היילום, ישתמש בהזדמנות זו כדי לגנות את המצב המחפיר ולהכטיח את שינויו.

והרי במלואה תשובתו של שריהביטחון: „לא אוכל להוסיף לנאמר בתשובתו של שריהביטחון ז"ל לשאלתה מדצמבר 1963.“

דצמבר 1963! ארבע שנים לפני המלחמה! שש חמש שנים לפני הפעלת הטלוויזיה! שש שנים לפני מתן התשובה הזאת, במציאות שנים

משה דיין בטכס ברית-מיה

בה נדרשים מחיילי צה"ל מאמצים והסתכני-נויות שלא ידענו כדוגמתם עד כה!

קמתי ושאלתי את דיין אם אינו סבור שיש לתת לחייל לים לפחות את אותה הזכות אשר בית-המשפט העליון העניק אותה לאזרחים: לחנות בטלחיה בשבת.

התשובה: „יש לחיילים אותן הזכויות כלאזרחים, אך את החיילים חתייבות גם הוראות הפיקוד העליון, ואם יש בהוראות אלה איסור כלשהו, הרי איני חושב שיכולים החיילים לנהוג בניגוד לו.“

אף לא מילה אחת המרמזת על כך ששרי הביטחון עצמו אולי אינו שום לגמרי עם המצב הקיים.

★ ★ ★

שתי תשובותיו התחבא משה דיין מאחורי „פקודות המטכ"ל“ והוראות הפיקוד העליון.

כאילו מדובר על הלכה שניתנה על-ידי כוח עליון, ושאינו בידי אדם לשנותה.

כאילו מדובר על צבא זר, אישם במרחקים, אשר דמשה דיין עצמו אין שום השפעה עיוני.

כאילו מדובר על מיסטר בו חולש המטה הצבאי על הסמכות האזרחית, ואין שריהביטחון יכול אלא לסגוד למרותו.

זהו, כמובן, סילוף גמור של המצב לאמיתו.

ולולא היה שריהביטחון גיבור ידוע ומרדף-לב, הייתי אומר: זהו סילוף שיש בו השתמי-טות נטולת אומץ-לב.

בישראל, שריהביטחון הוא בעל סמכות עליונה על כל הנורעות הצבאיות.

אם יורה שריהביטחון לשנות את פקודות המטכ"ל, הפקודות ישתנו.

מה גם שענייני הכפייה הדתית אינם כלל עניינים צב-יים.

יה זה מעשה-נבלה. הוא פורסם מיד בשבועון זה. הוא זיעזע רבים וטובים.

סגן דרורי גילבוע נפל בעת מילוי תפקידו. הוא הוצא לקבורה במישקן, וירמרדכי.

משפחתו אינה דתית. היא סברה שאין מקום לטקס דתי בהלחמתו של הבן שכפר בכל דת. היא חשה שתהיה בכך צביעות אשר תחלל את הרגע אפוף-היגון. היא ביקר שה מן הרב הצבאי להימנע מתפילה.

מה יבול להיות קרוש יותר — אף לאדם דתי אדוק — מאשר רצונה של משפחה שפיר זה ברגע נורא זה, כאשר גופת יקירה מוטלת לרגליה בקבר הפתוח?

אולם הרב סבר כי השעה כשרה לעריכת שערורייה. הוא עורר סקנדל באותו רגע נורא, באותו מעמד קודר-לב. הוא אסר על מפקדי-היחידה להספיד את פיקודו.

מה עבר באותו רגע בלב המפקד? לפניו היה מוטל הצעיר שסר למרותו, שהוא היה אחראי לחייו, שנפל בתפקיד. האם חרק שיניים? האם התקומם נגד התביעה הוועתית? האם צעק בליבו: לא!?

אין לדעת. המפקד הוא אישי-צבא, והוא מקבל פקודות. הוא הרכין ראש ונמנע מרי-הספיד את החייל.

על המשפחה השכולה ירדה מהלומה שנייה. אחרי ש-איבדה את בנה, ראתה איך נטמן באדמה מבלי שחבריו-לנשק נפרדו ממנו.

★ ★ ★

מי יבול היה, מי חייב היה, להביע את התמרמרות הציבור ההגון על מעמד מיפלגתי זה?

מי היה צריך להשמיע, בשם המדינה שי-תבעה את חייו של דרורי גילבוע, את המחאה על קהלת-החושבים של האחראי לזיזעה?

מי היה צריך להתנצל בשם המדינה בפני המשפחה השכולה, שאבלה חולל ורגשותיה נרמסו?

מי, אם לא שריהביטחון, הנושא באחריות לכל הנעשה בצה"ל?

מי, אם לא השר שהיה בעצמו מפקד קרבי ומטכ"ל, שהיה צריך לדעת מה מרגיש לב צעיר מתחת למדי-החאקי?

לכן ציפיתי במתיחות רבה דבריו של משה דיין.

חברי-הכנסת דב זכין, מנציגי המפלגה והתנועה הקרי-בוצית שאליהן משתייכת ירמרדכי, הגיש שאלתה. השר בוע ניתנה לדין ההזדמנות להשמיע את קולו — קולו הרשמי והאישני כאחד.

היתה זאת תשובה נוראה.

נוראה בחוסר כל רגש אנושי. נוראה בתוכנה ובנימוץ-קיה הרשמיים.

הוא קבע כי הדרישה לחתר על טכס דתי „עמדה בסתרי-רה לפקודות המטכ"ל ובניגוד למוסכס עם מזכיר המשק“ הרב הצבאי „פעל לפי פקודות המטכ"ל והתחזית המזרי-חדות שבדיו למיקרים כאלה“ ועל כן: „אין בנוונתי לעשות דבר על מנת למנוע הישנות מיקרים כאלה בעתיד.“ זה הכל.

אף לא מילה אחת על סבל המשפחה. אף לא מילה אחת של השתתפות אנושית פשוט-טה בצערם של הורים אשר כנם מסר את חייו בשרות הכפוף למרותו.

תשובה יבשה של פוליטיקאי, של ביורוקראט העוסק בהוראות ובהנחיות.

★ ★ ★

באיתו יום ענה משה דיין לשאלתה אחרת, שהוגשה על-ידי וימנשה את המיספר 007. היא לא עסקה בעלילות גיימס בונד.

היא נגעה לאחת מזכויות-היסוד האנושיות של חייל: להתבדר ולהנות בשעות המועפות שמוחיו לתפקיד, בין מארב למארב, בין סכי-נה לסכנה.

האם קיים איסור על פתיחת מקלטי רדיו וטלחיויה בלילות-שבת ובימי-השבת בחודרי התרבות במחנות צה"ל? האם נוקטים בהליכים משמעתיים נגד חיילי צה"ל המפי-עילים את המקלטים?

ידעתי את התשובה. נודעו לי מיקרים בהם הכריחו סמליות את המפקדים המקומיים לתבוע לדין חיילים קרביים אשר העזו להסתכל בתוכנית-טלחיויה אחרי יום-מפוך של מאמץ וסיכון. במיקרים מסוימים הגיעו הדבי-